

p. Gierbicz

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. Żurawia 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 29-35-69; 28-37-04; 28-90-17

Telex: 816-436

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Telefax: 29-40-89

BS/401/138/90

PRYWATYZACJA W OPINII SPOŁECZNEJ

Komunikat z badań

Warszawa, listopad 1990 r.

Prywatyzacja państwowych przedsiębiorstw była jednym z zagadnień, na temat których wypowiedzieli się respondenci CBOS¹ w listopadowym sondażu.

Ocena skutków prywatyzacji dla gospodarki i respondenta

W odpowiedzi na pytanie, jakim przedsięwzięciem dla polskiej gospodarki będzie prywatyzacja - 43,4% badanych stwierdziło, że *korzystnym*, 24,2% - że *w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym*, a tylko 7,9% - że *niekorzystnym*. Tak więc liczba optymistycznie oceniających skutki prywatyzacji dla naszej gospodarki niemal dwukrotnie przewyższa grupę pesymistów. Należy jednak zwrócić uwagę, iż prawie jedna czwarta (24,3%) respondentów nie miała sprecyzowanej opinii na ten temat. Postawa taka jest świadectwem dezorientacji tej części społeczeństwa, dla której prywatyzacja i jej wpływ na przyszły stan naszej gospodarki jest zagadnieniem tak dalece niejasnym, że nie ma do niego jakiegokolwiek stosunku.

Dane z tabeli 1 informują o osobistych odczuciach ankietowanych wobec zamierzonej prywatyzacji - pytano o nie również w badaniach październikowych².

Tabela 1

w procentach

<i>Czy zamierzona prywatyzacja polskiej gospodarki budzi u Pana(i) osobiście:</i>	Rozkład odpowiedzi według terminów badań:	
	X ¹ 90	XI ¹ 90
Więcej nadziei niż obaw	27,8	26,7
Tyle samo obaw co nadziei	36,2	32,2
Więcej obaw niż nadziei	18,3	22,1
Nie ma dla mnie żadnego znaczenia	6,9	6,6
Trudno powiedzieć	10,5	11,9

¹ Sondaż CBOS "Aktualne problemy i wydarzenia" (10) przeprowadzony w dniach 17-18 listopada 1990 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1490).

² Sondaż CBOS "Aktualne problemy i wydarzenia" (9) przeprowadzony w dniach 11-23 października 1990 r. na ogólnopolskiej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności (N=1477).

Jak widać, struktura i częstość wskazań nie uległy zasadniczym zmianom. W obu terminach badawczych największa liczba respondentów odpowiadała, że prywatyzacja budzi w nich osobiście *tylko samo obaw co nadziei*, a mający *więcej nadziei niż obaw* przeważali (w listopadzie bardzo nieznacznie) nad twierdzącymi, że prywatyzacja wywołuje u nich *więcej obaw niż nadziei*. Podobnie niewielki odsetek ankietowanych uważał, że prywatyzacja *nie ma dla nich żadnego znaczenia*, a co dziesiąty nie miał zdania na ten temat. Wyniki te świadczą o tym, że przeciętne i najczęściej ujawniane jednostkowe odczucia na temat prywatyzacji są mieszaniną zarówno obaw, jak i nadziei.

Tak więc zestawienie przewidywań skutków prywatyzacji dla gospodarki i dla własnej sytuacji respondenta wskazuje, że badani dużo częściej spodziewają się pozytywnego (i rzadziej negatywnego) wpływu tego procesu na stan gospodarki niż na swoją sytuację. Badani dwukrotnie rzadziej mieli trudności ze sformułowaniem jednoznacznych ocen jednostkowych niż dotyczących całej gospodarki. Wyniki te świadczą, iż prywatyzacja jest postrzegana jako przedsięwzięcie mające na celu poprawę stanu gospodarki, a nie warunków bytowych jednostek. Ta rozbieżność percepcji celu przekształceń własnościowych może stanowić istotną przeszkodę w ich realizacji.

Ocena rządowych przedsięwzięć prywatyzacyjnych

O ocenie prywatyzacyjnych poczynań rządu informują odpowiedzi badanych na pytanie o trafność rządowej koncepcji prywatyzacji oraz na temat szybkości jej przeprowadzania.

Dane z tabeli 2 wskazują, iż w obydwu terminach badawczych częściej udzielano odpowiedzi przeczących niż twierdzących. Najczęściej jednak nasi respondenci nie potrafili sformułować opinii bądź przyznawali się do znikomej wiedzy na ten temat. Takie wyniki świadczą o niekorzystnej ocenie rządowej koncepcji prywatyzacyjnej oraz sygnalizują niedostatki w polityce informacyjnej.

Tabela 2

w procentach

<i>Czy, Pana(i) zdaniem, rząd ma jasną i dobrą koncepcję prywatyzacji?</i>	Rozkład odpowiedzi według terminów badań:	
	X'90	XI'90
Tak	18,9	11,4
Nie	29,7	30,8
Za mało wiem o tej koncepcji	-	40,7
Trudno powiedzieć	51,2	16,5

Uwaga: w październikowym sondażu nie umieszczono kategorii "za mało wiem o tej koncepcji".

Ankietowani mają również zastrzeżenia do tempa przekształceń własnościowych (patrz tabela 3). Nadal dominuje przesądzenie o ich powolnym tempie, aczkolwiek duża jest również grupa (około 1/3 badanych) uważających je za wystarczające. Również oceny o zbyt dużej szybkości prywatyzacji ciągle pojawiają się dużo rzadziej niż o zbyt opieszalych zmianach. Można zatem stwierdzić, że przynajmniej od pięciu miesięcy oczekiwania społeczne wobec tempa prywatyzacji znacznie przewyższają obecną szybkość jej realizacji. Należy jednak podkreślić, że rozbieżność ta w ostatnim okresie nieco zmalała, co może być wynikiem pojawienia się w środkach masowego przekazu informacji o bliskiej możliwości nabycia akcji pięciu zakładów przeznaczonych do sprywatyzowania w pierwszej kolejności.

Tabela 3

w procentach

<i>Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania gospodarki przebiegają:</i>	Rozkład odpowiedzi według terminów badań:			
	VI'90	IX'90	X'90	XI'90
Zbyt opieszale	47,4	46,1	44,3	41,8
Wystarczająco szybko	30,1	32,5	33,0	33,4
Zbyt szybko	12,6	12,4	12,1	16,0
Trudno powiedzieć	9,3	8,8	10,2	8,3

Aprobata "netto"^a

^a Różnica między kategoriami "zbyt opieszale" i "zbyt szybko".

Powyższe wyniki pozwalają wnioskować, że bardzo dobremu społecznemu klimatowi wokół idei prywatyzacji (postrzeganie jej pozytywnej roli dla gospodarki, połączone z dużymi nadziejami jednostkowymi) nie towarzyszy akceptacja poczynań rządowych w tym względzie. Brak znajomości rządowej koncepcji przeprowadzania zmian własnościowych jest wyrazem bardzo złej polityki informacyjnej o jednym z najważniejszych dla gospodarki i społeczeństwa przedsięwzięć.

Akceptacja zakresu prywatyzacji

Opinie na temat proponowanego zakresu prywatyzacji przedstawia tabela 4.

Tabela 4

w procentach

<i>Jaka część dużych przedsiębiorstw państwowych należałoby sprywatyzować?</i>	Wskazania respondentów według terminów badań:			
	II '90	IV '90	VI '90	XI '90
Dokonać prywatyzacji:				
tylko niektórych	30,3	28,1	31,6	30,3
około połowy	11,3	16,1	12,6	17,0
większości	17,8	18,7	27,5	28,6
wszystkich	6,7	3,6	5,6	4,9
W ogóle nie prywatyzować	11,5	9,8	9,3	5,6
Trudno powiedzieć	22,2	23,6	13,2	13,1

Między lutym i listopadem zmniejszył się odsetek respondentów uważających, że *w ogóle nie należy prywatyzować* dużych przedsiębiorstw państwowych, zaś zwiększył się istotnie odsetek aprobujących prywatyzację *większości* z nich. Z kolei zmniejszyła się liczba nie posiadających opinii. W dwóch pierwszych badaniach dominowały głosy opowiadających się za ograniczeniem prywatyzacji do *niektórych* przedsiębiorstw, w dwóch ostatnich dorównali im liczebnie zwolennicy sprywatyzowania *większości* przedsiębiorstw.

Postulowane zasady przeprowadzenia prywatyzacji

Podczas prywatyzacji może pojawić się dylemat wynikły z trudności pogodzenia interesu całej gospodarki bądź sukcesu przeprowadzanych reform z zasadnością istnienia niektórych (np. mało efektywnych) przedsiębiorstw. Prywatyzacja może również oznaczać prymat reguł ekonomicznych kosztem względów społecznych. Opinie badanych na te tematy przedstawia tabela 5.

Tabela 5

w procentach

<i>Czy władze przystępując do prywatyzacji powinny przede wszystkim:</i>	Wskazania respondentów w XI '90
A. Brać pod uwagę interesy całości polskiej gospodarki, zakładając nieuchronny upadek niektórych przedsiębiorstw	68,7
czy też	
Starać się ratować każde zagrożone upadkiem przedsiębiorstwo	26,8
B. Kierować się regułami ekonomicznymi	54,0
czy też	
Kierować się względami społecznymi	38,8
Uwaga: pominięto odpowiedzi <i>trudno powiedzieć</i> i brak opinii.	

Ponad dwie trzecie badanych dopuszcza możliwą w wyniku prywatyzacji nieuchronność upadku niektórych przedsiębiorstw, gdyby alternatywą był korzystny bilans całości polskiej gospodarki. Nieco ponad jedna czwarta ankietowanych uważa, że prywatyzacja nie powinna oznaczać zaniechania prób ratowania każdego zagrożonego upadkiem przedsiębiorstwa.

W kwestii podporządkowania projektowanych rozwiązań regułom ekonomicznym, dla których alternatywą byłyby względy społeczne, większość badanych opowiada się za przyjęciem tych pierwszych, aczkolwiek różnica jest tu dużo mniejsza niż w

przypadku pierwszej pary stwierdzeń: prawie 40% ankietowanych opowiada się za procesem prywatyzacyjnym uwzględniającym przede wszystkim aspekty społeczne.

Wyniki te oznaczają konieczność wzięcia pod uwagę tak w projekcie, jak i w praktyce prywatyzacji rozwiązań spełniających społeczne oczekiwania co do ich skuteczności ekonomicznej, uwzględniających jednak poczucie bezpieczeństwa i sprawiedliwości społecznej.

Spodziewane efekty prywatyzacji

Opinie o oczekiwanych efektach prywatyzacji badano przy zastosowaniu par przeciwstawnych stwierdzeń przedstawionych w tabeli 6.

Tabela 6

w procentach

<i>Co, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja przyniesie pracownikom i ich przedsiębiorstwom?</i>	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	X'90	XI'90
1	2	3
1. Wyższe zarobki	67,4	65,2
Niskie i niepewne zarobki	26,3	27,5
2. Nowi właściciele unowocześnią zakład (kupią nowe urządzenia i maszyny*)	61,5	66,5
Nowi właściciele będą unikali inwestowania w zakład	28,8	24,2
3. O obsadzie stanowisk kierowniczych będą decydowały kwalifikacje	57,2	55,9
Stanowiska kierownicze będą obejmowali znajomi lub krewni nowego właściciela	36,6	37,5
4. Wzmocnienie pozycji i roli najbardziej wydajnych i fachowych pracowników	54,6	51,2
Wzmocnienie pozycji tych, którzy wykupili akcje zakładu	38,9	40,8
5. Większy szacunek dla pracowników ze strony przełożonych	50,8	48,5
Gorsze traktowanie pracowników przez przełożonych	41,4	42,7
6. Nowi właściciele będą myśleć perspektywicznie	44,0	44,6
Nowi właściciele będą chcieli przede wszystkim wydusić maksymalny zysk	48,2	47,0

cd. tab. 6

1	2	3
7. Ewentualne redukcje obejmą tylko zbędnych pracowników	33,2	35,3
Każdy będzie się musiał liczyć z utratą pracy	41,4	60,0
8. Lepsze stosunki międzyludzkie	20,7	17,7
Większą rywalizację między pracownikami	73,9	76,8

Uwagi: Pominięto odpowiedzi *trudno powiedzieć* i brak odpowiedzi. Kolejność par według wielkości różnicy pomiędzy odsetkami wskazań w parze stwierdzeń. *W nawiasie - brzmienie stwierdzenia z sondażu październikowego.

Nadal najczęściej spodziewanym efektem prywatyzacji jest *wzrost rywalizacji między pracownikami* - wskazuje na niego ponad trzy czwarte badanych. Również bardzo często wymienianym (2/3 respondentów) skutkiem są *wyższe zarobki*. Nieco tylko rzadziej występuje oczekiwanie, iż *nowi właściciele kupią nowe urządzenia i maszyny (unowocześnią zakład)*. Do grupy najczęściej akceptowanych opinii można również zaliczyć pogląd, iż w wyniku prywatyzacji stanowiska kierownicze będą obsadzone przez osoby najbardziej kwalifikowane, aczkolwiek ponad jedna trzecia spodziewa się raczej, że będą tu decydowały względy pokrewieństwa lub znajomości z nowymi właścicielami.

Przeważająca część ankietowanych spodziewa się również *wzmocnienia pozycji i roli najbardziej wydajnych i fachowych pracowników oraz większego szacunku dla pracowników ze strony przełożonych*, chociaż - na co wskazuje niewielka różnica pomiędzy odsetkami - zdania w tym względzie są mocno podzielone. Największą rozbieżność oczekiwań wzbudziła jednak w obu terminach badawczych kwestia postawy nowego właściciela: między odsetkiem uważających, że *nowi właściciele będą myśleć perspektywicznie* a odsetkiem obawiających się, że *nowi właściciele będą chcieli przede wszystkim wydusić maksymalny zysk* nie było i nie ma istotnej różnicy. W listopadowym sondażu zdecydowanie częstsza niż w październiku jest opinia, że *każdy - a nie tylko pracownicy zbędni - będzie się musiał liczyć z utratą pracy*.

Tak więc, w przewidywaniach efektów prywatyzacji dla przedsiębiorstw i ich pracowników zdecydowanie przeważają oczekiwania pozytywne. Spodziewanym wyższym zarobkom, wzmożeniu roli kompetencji tak w przypadku pracowników, jak i kadry kierowniczej oraz lepszym relacjom między nimi, nadziejom na inwestycyjne działania nowych właścicieli - towarzyszą nie zawsze szeroko podzielane obawy o większą rywalizację pomiędzy pracownikami, groźbę redukcji czy krótkowzroczność nowych zarządów dotychczas państwowych przedsiębiorstw.

Udział kapitału zagranicznego w prywatyzacji

Opinie na temat roli kapitału zagranicznego w przeprowadzeniu prywatyzacji badano przy pomocy par stwierdzeń przedstawionych w tabeli 7.

Tabela 7

w procentach

Czy uważa Pan(i), że w wyniku prywatyzacji:	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	III '90	XI '90
A. Nastąpi masowe przejmowanie polskich przedsiębiorstw przez zagranicznych przedsiębiorców	-	27,3
czy też		
Zagraniczni przedsiębiorcy będą jedynie udziałowcami polskich firm bądź staną się właścicielami tylko nielicznych przedsiębiorstw	-	63,1
B. Inwestycje obcego kapitału pomnożą nasz majątek narodowy	39,3	47,0
czy też		
Obcy kapitał wykupi nasz majątek narodowy	26,0	41,7

Uwaga: Pominięto odpowiedzi *trudno powiedzieć* i brak odpowiedzi.

Otrzymane wyniki wskazują, że większość (prawie dwie trzecie) badanych sądzi, że prywatyzacja nie spowoduje masowego przejmowania polskich przedsiębiorstw przez zagranicznych inwestorów. Z drugiej strony, aż 41,7% sądzi, że w wyniku udziału obcego kapitału nastąpi wykupienie naszego majątku narodowego - w stosunku do badań marcowych obawy te są wyrażane częściej (15,7%). Podkreślić tu trzeba, że przedstawioną respondentom alternatywą dla tego ostatniego poglądu była opinia o pomnożeniu wskutek

inwestycji obcego kapitału naszego majątku narodowego - opowiedziało się za nią 47% próby. W porównaniu z marcem obserwujemy tu zatem wzrost nadziei.

Tak więc, perspektywa zaistnienia obcego kapitału na naszym rynku inwestycyjnym spowodowała wzrost sprecyzowanych opinii na ten temat (por. sumę wskazań z marca i listopada). Marcowa struktura wskazań wyrażała jednak dużo korzystniejszą opinię niż listopadowa.

Stosunek do nabywania akcji

Tabela 8 przedstawia odpowiedzi na pytanie o deklarowaną chęć zakupu akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Tabela 8

w procentach

<i>Gdyby pojawiły się oferty sprzedaży akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw, to czy Pan(i) kupił(a)by je?</i>	Rozkład odpowiedzi respondentów według terminów badań:	
	X'90	XI'90
Tak	23,8	29,5
Nie	60,5	58,4
Trudno powiedzieć	15,2	11,6

Uwaga: pominięto brak odpowiedzi.

Otrzymane dane wskazują, że w ciągu ostatniego miesiąca nieznacznie wzrosła liczba zainteresowanych nabyciem akcji i zmalała grupa niezdecydowanych. Odsetek nie zamierzających kupić akcji utrzymał się na tym samym poziomie.

Nie zmieniła się również struktura motywów, którymi kierowaliby się respondenci chcący kupić akcje. Podobnie jak w październiku, twierdzili najczęściej, iż *kierowaliby się wysokością przychodów (dywidend) z tytułu posiadania akcji* - 54,9% wypowiedzi (w październiku 50,3%), rzadziej *chęcią posiadania udziału w majątku jakiegoś przedsiębiorstwa* - 24,4% głosów (28,1%) oraz *wysokością zysku z odsprzedaży akcji* - 12,6% wskazań (17%).

Respondenci, którzy nie wyrazili chęci nabycia akcji wskazywali na następujące powody - patrz tabela 9. Nadal zdecydowanie najczęściej od kupna akcji powstrzymuje respondentów brak odpowiednich zasobów finansowych, któremu towarzyszy przekonanie o zbyt dużej ich wysokości. Połowa badanych twierdzi, że nie umiałaby ocenić sytuacji danego przedsiębiorstwa. Kolejnym

Tabela 9

w procentach

Z jakich powodów nie jest Pan(i) zainteresowany(a) kupieniem akcji?	Wskazania respondentów według terminów badań:	
	X'90	XI'90
Nie mam wystarczających oszczędności	85,5	89,0
Akcje są dla ludzi posiadających dużo pieniędzy	68,2	68,0
Nie umiałbym ocenić sytuacji przedsiębiorstwa sprzedającego akcje	52,0	49,4
Kupowanie akcji jest zbyt ryzykowne	47,3	49,4
Kupowanie i sprzedawanie akcji jest skomplikowaną działalnością	42,2	46,4
Akcje polskich przedsiębiorstw bardzo długo nie będą przynosić zysków	35,6	36,1
Wolę inne formy oszczędzania bądź inwestowania pieniędzy	30,5	32,9

powodem jest ryzykowność obrotu papierami wartościowymi, a to ze względu na złożoność (brak odpowiedniej wiedzy na ten temat) tych operacji. Na końcu listy znajdują się powody wskazujące na niewielkie zaufanie do opłacalności inwestowania w polskie przedsiębiorstwa bądź do innych form lokowania oszczędności.

Wpływ cech społeczno-demograficznych na opinie
o prywatyzacji

Prywatyzacja jest częściej postrzegana jako przedsięwzięcie korzystne dla polskiej gospodarki i sytuacji jednostkowych (tabela 1 i 2 aneksu) przez mężczyzn niż przez kobiety oraz przez mieszkańców miast niż wsi. Istnieje silna dodatnia zależność w tej mierze między: poziomem wykształcenia, oceną warunków materialnych rodziny, oceną kierunku rozwoju sytuacji w Polsce oraz deklarowanymi poglądami politycznymi. Innymi słowy, ocena skutków prywatyzacji (zarówno dla gospodarki, jak i sytuacji jednostkowej) jest tym korzystniejsza, im: wyższe jest wykształcenie respondenta, lepiej ocenia on warunki materialne swojej rodziny, ma lepszą opinię o zmianach zachodzących obecnie w naszym kraju, deklaruje

prawicowe poglądy. Korzystne poglądy o prywatyzacji są naj-
rzadziej formułowane przez badanych w wieku przed- i eme-
rytalnym. Najlepiej wypowiadają się o prywatyzacji przedsię-
biorcy prywatni, inteligencja, pracownicy umysłowi oraz ro-
botnicy wykwalifikowani.

Wśród różnych grup społeczno-zawodowych najgorzej oce-
niają prywatyzację robotnicy niewykwalifikowani, rolnicy, robotnicy
leśni oraz pracownicy handlu i usług. Ci pierwsi obawiają
się najczęściej utraty pracy, a dodać należy, że grupa ta -
podobnie jak rolnicy i robotnicy leśni - niemal zawsze pre-
zentuje postawę niechętną względem wszelkich zmian. Negatyw-
ne oceny pracowników handlu i usług mogą natomiast odzwier-
ciedlać niezadowolenie tej grupy z przyjętej i realizowanej
koncepcji tzw. małej prywatyzacji, w wyniku której przegry-
wa ona (np. przetargi o dotychczasowe lokale) z konkurencją
kupców prywatnych.

Wszystkie przedstawione tu prawidłowości i wnioski są
potwierdzone przez analizę związku między cechami społeczno-
demograficznymi badanych a ich odpowiedziami na pytanie o
deklarowaną chęć nabycia akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw -
patrz tabela 3 w aneksie.

x

x

x

Reasumując: w porównaniu z badaniami sprzed miesiąca
postawy respondentów względem prywatyzacji nie uległy zasa-
dniczym zmianom. Zdecydowana większość ankietowanych jest na-
dal przekonana o tym, że prywatyzacja byłaby korzystnym
zabiegiem dla polskiej gospodarki. Zarazem dużo rzadsze są
oczekiwania, że będzie ona miała pozytywny wpływ na ich
osobistą sytuację. Zmniejszył się odsetek respondentów uwa-
żających, że w ogóle nie należy prywatyzować dużych przed-
siębiorstw państwowych, a zwiększyła się istotnie liczba
aprobuujących prywatyzację większości zakładów.

Oceniając obecne tempo przekształceń własnościowych, an-
kietowani twierdzą najczęściej, iż jest ono zbyt opieszale.

Negatywna jest również opinia o rządowej koncepcji prywatyzacji, a fakt, że 40% nie potrafi jej ocenić świadczy o niedostatku polityki informacyjnej.

Większość ankietowanych dopuszcza możliwość w wyniku prywatyzacji upadek niektórych przedsiębiorstw, jeśli alternatywą byłby interes całości polskiej gospodarki. W kwestii podporządkowania projektowanych rozwiązań regułom ekonomicznym, dla których alternatywą byłyby względy społeczne, zdania respondentów są bardzo podzielone, większość jednak opowiada się za przyjęciem tych pierwszych.

W ocenach dotyczących udziału w prywatyzacji zagranicznych przedsiębiorców przeważają poglądy, że ograniczy się on do nielicznych przedsiębiorstw, oraz że zagraniczne inwestycje pomnożą nasz majątek narodowy.

W przewidywaniach na temat efektów prywatyzacji zdecydowanie dominują opinie pozytywne. Spodziewanym wyższym zarobkom, wzmocnieniu roli kompetencji - tak w przypadku pracowników, jak i kadry kierowniczej - oraz lepszym relacjom między nimi, nadzieją na inwestycyjne działania nowych właścicieli - towarzyszą nie zawsze szeroko podzielane obawy o wyższą rywalizację pomiędzy pracownikami, groźbę redukcji czy krótkowzroczność nowych zarządów dotychczas państwowych przedsiębiorstw.

Wzrosła chęć wzięcia aktywnego udziału w procesie prywatyzacyjnym, tj. zakupu akcji. Nie zmieniła się natomiast kolejność wymienianych powodów powstrzymywania się od kupna akcji. Najczęstszym jest brak odpowiednich zasobów finansowych, któremu towarzyszy przekonanie, iż zasoby te muszą być duże. Inni twierdzą, że nie umieliby ocenić sytuacji danego przedsiębiorstwa. Kolejne powody to: ryzykowność obrotu papierami wartościowymi, brak zaufania co do opłacalności inwestowania w polskie przedsiębiorstwa (wymieniany najrzadziej), preferowanie innych form lokowania oszczędności.

Tabela 1

w procentach

Charakterystyka i postawy badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy, Pana(i) zdaniem, dla polskiej gospodarki prywatyzacja będzie przedsięwzięciem:</i>			
	korzystnym	tak samo korzystnym, co niekorzystnym	niekorzystnym	trudno powiedzieć
Ogółem	43,5	24,4	7,9	24,4
Płeć				
Mężczyźni	50,9	23,1	7,3	18,7
Kobiety	35,7	25,4	8,5	30,4
Wiek				
Do 29	43,8	28,6	5,7	21,9
30-39	49,4	25,7	6,8	18,0
40-49	46,6	21,9	7,7	23,8
50-59	34,9	22,5	10,4	32,1
60 lat i więcej	37,2	22,9	9,3	30,6
Miejsce zamieszkania				
Wieś	33,6	26,4	9,1	30,8
Miasto	49,8	22,7	7,1	20,4
Wykształcenie				
Podstawowe	28,8	23,9	10,8	36,4
Zasadnicze zawodowe	43,9	26,5	7,7	21,9
Średnie	52,0	24,7	6,5	16,8
Wyższe	60,7	17,9	3,6	17,9
Grupa społeczno-zawodowa				
Inteligencja, kadra kierownicza	57,8	23,5	3,9	14,7
Pozostali umysłowi	48,9	24,0	7,4	19,8
Pracownicy handlu i usług	50,6	17,6	10,6	21,2
Robotnicy wykwalifikowani	44,9	25,6	7,5	22,0
Robotnicy niewykwalifikowani	29,2	29,2	11,2	30,4
Robotnicy rolni i leśni	38,8	20,9	9,0	31,3
Rolnicy indywidualni	25,8	26,6	8,7	38,9
Prywatni przedsiębiorcy	75,7	10,0	4,3	10,0
Ocena warunków materialnych rodziny				
Złe	33,5	27,7	11,3	27,5
Średnie	45,7	23,0	6,3	24,9
Dobre	61,3	19,9	5,2	13,6
Deklarowane poglądy polityczne				
Lewicowe	46,0	23,0	7,2	23,8
Centrystyczne	40,7	26,4	8,8	24,1
Prawicowe	50,0	22,8	5,7	21,5
Ocena kierunku rozwoju sytuacji w Polsce				
Dobry	60,6	19,8	3,2	16,4
Zły	32,2	28,0	15,5	24,3

Tabela 2

w procentach

Charakterystyka i postawy badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Czy zamierzona prywatyzacja polskiej gospodarki budzi u Pana(i) osobiście:</i>		
	więcej nadziei niż obaw	tyle samo nadziei, co obaw	więcej obaw niż nadziei
Ogółem	32,9	39,7	27,3
Płeć			
Mężczyźni	36,9	38,9	24,3
Kobiety	28,5	40,7	30,8
Wiek			
Do 29	39,5	37,8	22,7
30-39	32,8	40,9	26,2
40-49	34,6	39,8	25,7
50-59	23,4	43,8	32,8
60 lat i więcej	33,7	34,9	31,4
Miejsce zamieszkania			
Wieś	27,2	40,3	32,5
Miasto	36,2	39,4	24,4
Wykształcenie			
Podstawowe	27,0	37,3	35,7
Zasadnicze zawodowe	32,4	35,5	32,1
Średnie	37,0	42,6	20,4
Wyższe	34,4	45,6	20,0
Grupa społeczno-zawodowa			
Inteligencja, kadra kierownicza	38,0	44,6	17,4
Pozostali umysłowi	29,9	46,9	23,2
Pracownicy handlu i usług	31,5	43,8	23,2
Robotnicy wykwalifikowani	34,3	38,0	27,7
Robotnicy niewykwalifikowani	33,3	31,7	35,0
Robotnicy rolni i leśni	26,1	37,0	37,0
Rolnicy indywidualni	25,1	38,0	36,8
Prywatni przedsiębiorcy	55,2	22,4	22,4
Ocena warunków materialnych rodziny			
Złe	22,7	38,4	38,9
Średnie	34,4	41,4	23,9
Dobre	49,4	36,6	14,0
Deklarowane poglądy polityczne			
Lewicowe	35,4	38,5	26,2
Centrystyczne	30,4	41,4	23,9
Prawicowe	35,6	39,0	25,5
Ocena kierunku rozwoju sytuacji w Polsce			
Dobry	47,2	37,3	15,5
Zły	24,2	32,9	42,9

Tabela 3

w procentach

Charakterystyka i postawy badanych	Rozkład odpowiedzi na pytanie: <i>Gdyby pojawiły się oferty sprzedaży akcji prywatyzowanych przedsiębiorstw, to czy kupiłby Pan(i) je?</i>		
	tak	nie	trudno powiedzieć
Ogółem	29,7	58,7	11,7
Płeć			
Mężczyźni	35,6	52,8	11,5
Kobiety	23,3	64,9	11,8
Wiek			
Do 29	31,7	51,9	16,3
30-39	35,9	52,0	12,0
40-49	34,6	51,9	13,6
50-59	23,4	66,1	10,5
60 lat i więcej	17,5	76,7	5,8
Miejsce zamieszkania			
Wieś	20,8	68,8	10,3
Miasto	35,5	52,3	12,5
Wykształcenie			
Podstawowe	15,3	74,4	10,4
Zasadnicze zawodowe	31,1	56,1	12,8
Średnie	36,9	50,8	12,3
Wyższe	47,9	41,4	10,7
Grupa społeczno-zawodowa			
Inteligencja, kadra kierownicza	57,8	31,4	10,8
Pozostali umysłowi	35,1	53,2	11,7
Pracownicy handlu i usług	27,9	55,8	16,3
Robotnicy wykwalifikowani	34,4	53,2	12,4
Robotnicy niewykwalifikowani	12,4	82,6	5,0
Robotnicy rolni i leśni	28,8	62,1	9,1
Rolnicy indywidualni	9,1	77,1	13,8
Prywatni przedsiębiorcy	48,6	37,1	14,3
Ocena warunków materialnych rodziny			
Złe	19,7	69,0	11,3
Średnie	31,3	57,0	11,8
Dobre	49,5	38,4	12,1
Deklarowane poglądy polityczne			
Lewicowe	34,6	54,3	11,1
Centrystyczne	28,9	58,4	12,7
Prawicowe	34,1	55,1	10,8
Ocena kierunku rozwoju sytuacji w Polsce			
Dobry	38,1	49,8	12,1
Zły	24,6	77,7	10,8